

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Број 49.

Земунски Гласник издаје се Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фориенти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат царски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожњић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају наручбине.

Наше основне школе.

(Свршетак.)

Домаће се васпитање не да одвојити од школе. Једно без другога нема успеха. Нека су учитељи ма како ваљани, ако дете нема домаћег васпитања, оно нема ни напредовања у школи, јер учитељ мора најпре и то дуго да такво дете одучава од рђавих навика и од свега што је без домаћег васпитања зло чуло, видело па научило. Па и кад га одучи, оно је куд камо остало за дететом, које је у кући лепо васпитавано и док не пође у школу и кад је већ у школи, јер Плутарх каже да се васпитање почиње одмах рођењем. Свима је први васпитатељ природа, и то доказује истину плутархових речи. Ми видимо на детету одмах од рођења утиске природине, који су на пр. друкчији на Црној Гори а друкчије у равној Бачкој, друкчији у заштитеној вароши а друкчији сеоцу. И после призната је истина, да све има своје време. Неће ваљда нико помислити, да о детету нема рачуна до његове седме године, кад га закон у школу позива. Треба детету од колевке здравље и душу неговати, јер природна способност и душевни дар није баш тако неједнако подељен, као што се мисли. Ваља само да се образовањем и радом развије и сазре.

Ликург је хтео показати моћ васпитања и узео је два штенета од једне кује. Једно је хранио месом, а друго је пуштао зеца, да трчи за њим. И заиста, прво је увек чекало готово месо, а друго је само тражило зечеве. Леп пример родитељима, који их ликурговом озбиљношћу опомиње, да ваљаном негом чувају здравље и развијају телесну снагу своје деце и да их свагда само добру уче, како би могла успевати у школи,

која ће их после као изображене и корисне грађане држави предати.

Но да и неспоминем, по себи се разуме, да домаће васпитање зависи од тога, какви су родитељи. Па како ће васпитање деца изгледати од оних родитеља, који сами немају васпитања, који су сами пуни порока и неваљалих страсти? Шта ће наследити дете од оца, у коме је дух покварен, подал, не човечан, у коме се угасило и осећање за свој народ, за име и историју његову? Шта ће научити дете од матере, која се радије намешта, накити и нарумени или набели, која радије по комшилуку води празне разговоре, него што би се прихватила васпитања свога детета? То се морамо запитати, јер морамо на жалост признати, да има и таквих родитеља. Ту ће деца примити само пороке њихове — научиће многе грехове пре него што и буду у стању грешити.

Зато треба један пут прионути и душом и срцем око васпитања подмлатка народног, па кад тај, али у истини васпитани подмладак прими временом родитељску дужност на себе, заиста нам мора бити домаће васпитање светлије, а школа народна напреднија, од чега једино зависи сјајнија будућност народа нашега.

Ту потребу осетила је и наша општина земунска и устала је, да своју школу постави у онај положај у којем ће моћи одговорати и цељи и потреби. Као највећу сметњу напредовању наших основних школа сматрала је то, што није имала стручно изображене људе. С тога је оне отпустила, а узела шесторицу, који свршише приправничку школу у Сомбору.

Њима је општина и плату повирила. Испунила је дакле два услова, од која напредовање школе зависи и о којима сам у овом чланку гово-

рио. Но те су промене у личностима учитеља и у плати бивале и досада, и опет не беше напретка у школи. То је баш главно, што ме је и побудило да ово напишем, јер не треба мислити, да је сада све учињено са оним двама променама.

Треба узети ваљане учитеље, стручне и одушевљене за то прво и најважније звање народно. Треба такве учитеље и наградити поштено, према великом труду и важности, што је са учитељским чином скопчано. Јест, то треба и то је наша општина учинила, аки да својом школом користи себи и народу, треба да је подржи та енергија и љубав према школи, па да изврши и друге дужности, а не да ствар остане на почетку, као што то обично бива. Без тога неће моћи учитељи успевати поред најбоље воље стоје.

Родитељи појединце треба дакле да се старају за школу тако исто, као и за своје дете. Сваки отац јако грешити и слабо познаје своју грађанску дужност, ако мисли, да је свој дуг одужио школи тиме, што је само као отац послао дете у школу у одређену годину. Он је дужан и домаћим васпитањем и старањем за општинску школу потпомагати учитеља у најблагоднијем послу. Но има родитеља, као што сам напоменуо, који нерадо дају децу у школу. Ту ваља општинска власт да изиђе и да силом право свога натера родитеља, да шиље дете у школу. То се несме заборавити и то ваља најтачније извршивати. У кратко, општина мора све потребе школе подмирити и с непрекидном љубављу и старањем школу надгледати, јер је она жила живота у телу народном, и само у таквим околностима можемо се надати успеху од ове „реформе.“

с. п.

Земун. Сутра у Понедељник про-извешће се овде лепа свечаност. Уда-риће се последњи камен темеља но-вом подигнутом школском здању. Похвале је достојно, што ће се то свечано чинити. Премда нисмо прија-тељи церемонија, то смо ипак за то, где се тиме интересу школског по-учења служи, да се све учини, што би школу у очима народа узвисило и њезину му важност представљало. С тога је господин Градоначелник и позвао много њих штампаном по-зивницом на свечани тај акт, коме ће присуствовати, као што се чује, и г. ђенерал и друга господа. По-обичају положиће се у темељу у једној кутији од лима сахрањено те-мељно писмо, које је штампано на српском, латинском и немачком јези-ку, и подписано ће бити од многих званичника и грађана ове вароши. То писмо гласи овако:

„Под славном владом Његовог цесаро-краљев-ског и апостолског величанства Фрање Јосифа Првог, то јест у години спасења 1868. подигнуто је из темеља ово здање под управом комунитетског инжињера Едварда Штајнера и под извршавањем подумача овдашњег грађанина Живка В. Васи-љевића, и у данашњи дан предато је свечано школ-ској цели, пошто је пречасни парох земунски и индулгирати препшта Стефан племенити Житвај у присуству господина бригадира Фердинанда барона Кшика, дејствајућег градоначелника мајора Ђорђа Баха, првог варошког преставника Костантина А. Петровића, осталих варошких преставника и за-ступника, магистратских званичника и других до-стојанственика и гостију свештеничкога и мир-скога staleжа, учитеља и школске омладине, по-следњи темељни камен положио.“

(Седница црквене општине 1. Октобра.)

Г. Орел отвори седницу рекавши да се ова ску-пштина савала по изјави г.г. татора, да реши шта да се ради са поквареним сахатом на тороњу Бого-родичне цркве и због некојих других предмета, о којима ће се већати.

Г. Ђ. Д. Јовановић татор најави да је речени сахат покварен, и да се не може више оправљати, јер је досад већ доста новца потрошено на његову оправку, па се на брзо опет покварио. Г. татор је и сад хтео да га оправу но бравари му рекосе да га оправку не могу дуже времена добри стојати. Зато он предлаже да скупштина реши, да се нов сахат купи. У тој ствари он се је обратио на два сајције: једног у Бечу а другог у Новом Саду, који су му и предрачунае послали. Он прочита оба пред-рачуна, из којих се види, да би сахат у Бечу стао до 1500 форината, а други сајција поставио би га овде за 600 форината. По кратком саветовању реши се, да се путем „Заставе“ и „Пестер Лојда“ позову сајције да за постављање сахата оферте амо по-шљу, а татори да сходним путем извеее о томе горереченог сајцију у Новом Саду.

Други предмет беше извештај школеке коми-сије о начину како да се на основу позива оп-штине прибаве средства, да се сиромашним ђацима српских школа обућа и одео купи. Овај предлог саопштен је у последњем броју „Гласника.“ Пред-лог је једногласно усвојен, и одређено је: из ђач-ког фонда 50 форината, од новца од послед-

ње ђачке беседе, који није употребљен, 30 фор-ината и добровољни прилози. У одбор је изабран г.г. М. Паић, др. Миланковић и А. Д. Јовановић. Овом одбору се оставља, да он ту ствар рукује но да се ова помоћ по могућству има дати и сиромашним ђацима горњоварошким.

За тим прочита г. др. Миланковић предлог школеке комисије за набавку учебне опреме и школ-ског намештаја, од којих у нашим школама при-лично ствари већ има. Предлог је једногласно усвојен, и г.г. татори имаће га договорно са г. учитељем четвртог разреда одмах извршити. Даље јавља да је новоизбрана учитељка оставку дала, и да је први разред женске школе предат старијој учитељици за време докле се управљено место стечајем, који је већ исписан, не допуни. Женске деце у школи има сад 91.

За тим прочита г. парох Н. Савић предлог о преустројству певачке школе, који је на искање израдио г. Хорејшек, учитељ певачке школе. По том предлогу била би школа од два разреда како за мушку тако и за женску децу, а часови за пре-давање били би сваки дан од 4 до 6 по подне. Млађи разред мушке деце трипут у недељи од 4 до 5, тако исто и женска деца, а старији разред од 5 до 6 сахати. Г. Хорејшек изјављује, да неће труда свога жалити и да ће доста успеха о годиш-њем испиту показати, ако се брицуло буде да деца уредно у школу долазе. Овај предлог је усвојен с додатком, да се јави г. Хорејшеку, да је жеља ове општине да по могућности сви српски ђаци од дру-гог разреда на више уче певачку школу, а да деца точно посећују школу обратиће се општина с мол-бом на магистрат, да издејствује, да српске ђаке из немачке и реалне школе један помоћник учи-тељски одводи у певачку школу.

Напоследку беху умољени г.г. Н. Савић и Ђ. Илић, као од црквене општине избрани надзира-тељи певачке школе, да ревност своју развију за унапређење те школе.

— Са поуздане стране дознајемо да ће још овог месеца Октобра врли родољуб преузвишени бискуп ђако-вачки г. Јосиф Штросмајер у Земун доћи, где ће се неколико дана ба-вити и том приликом свету тајну хризме делити. Његова ће преузви-шеност прећи и у Београду на по-дворење светлоте кнезу и кнежевим намесницима. Као намесник римо-католичке дијецезе смедеревачке и београдске и као папин викарији препоручиће тамошње католике за-штити и благоволењу високе владе српске и то је поглавита цел ње-говога архирејског путовања. Ње-гова је преузвишеност о доласку свом известила нашу местну власт дописом на латинском језику, но дан доласка није означио, нити ће бити свечан дочек.

— У прошли Уторак свршено је познато суочење на Дунаву. Цео се рад не зна, али је толико поз-нато, да су окривљени на ново пред-самим раскнезом изказали ствари, које раскнеза окривљују. Кажу, да он ни сада није хтео признати, да је радио за убијство, но околности су такве, које га чине кривцем. Истога дана био је на лађи на испиту и

овдашњи грађанин Стеван Андреје-вић и компромитација је толика, да су га под надзором једнога члана комисије до куће пустили, где су тражили неке артије, па онда од-вели натраг у лађу и затворили. Су-тра дан у јутру око два сахата вра-тила се лађа са Карађорђевићем, Станковићем, Трифковићем и Андре-јевићем и истражном комисијом у Пешту. Под Новим Садам је лађа стала и ту су извели Ст. Андреје-вића и спровели у гостионицу код „Јелисавете“, где су га два пандура чувала. Одатле је одведен у маги-страт, где се и сада бави. У Новом Саду је изишао из лађе и судија Сарваши, где ће даље истраге чи-нити. — Кад већ говоримо о крив-цима, да јавимо још и за овај слу-чај, што се јуче догодио. Овдашњој једној женскињи јави се младожења у лицу неког лекара Б., који се ту скоро настанио у Новом Пазову. Писмено јој изјавио своју љубав, и искао за жену. Она му одговори да није удадби противна, но рада би га била најпре видети, те га позове, да се лично упознају. Јуче у јутру дође лекар тога ради из Пазова у Земун, и жестока љубав његова одмах га је упутила предмету своје чезње, коме се и претстави. Ту се десио баш полицај-адјункт г. В., који је већ дознао био за ту љубавну кореспонденцију, но уједно и за други акат, који се односи на истог младожењу. Тај акат иште, да се исти лекар Б. ухвати и отпрати сре-ском суду у Илок, и то с тога, што је једног спахинског чиновника пре-варио. Испросио је био његову ћер-ку, девојку ретке лепоте, и двапут већ био у цркви оглашен, кад ро-дитељи дочују, да он већ две жене има, чега је ради и кажњен био. Као заручник измаио је од не су-ђеног таста знатну суму новаца, коју му није вратио, кад се женидба по-кварила, па побегне, због чега га тра-жише. Наша би му Земункиња била дакле четврта његова љуба.

(Задружно.) Немачка певачка задруга зе-мунска даје у идућу Суботу у дворани „код ан-ђела“ први редовни свој концерат са играчком. Од Јулија месеца наступила је шеста година опетанка ове задруге.

— Негада један део земунске особености. Срушио се Гардош у дужини од 20 хвати, и 4 до 5 хва-та ширине, одмах до „Радецког.“ Над овом гостионицом уздиже се још један део од прилике пет-шест кубикхвата велики, но и овај као да ће се првом кином срушити. Брег је пао на дунавску страну и

до саме воде покривено је све сурвинама од брега, међу којима се где-где грађа од срушених зграда виде. Јер с брегом заједно пропали су знатни делови од оближњих кућишта, са свима стајама, лагумима, свињцима. Осим тога пропало је људима више свиња и 50 — 60 акова вина, што држаху у пропалим лагумима. Почем је та невоља људе најсиромашније класе снашла, било би богу угодно дело, да се њима у помоћ притече. Уредништво ће овога листа драговољно примати прилоге на ту цел, и исте јавно квитирати.

— Господин бригаде ђенерал барон Кшиж, који је био отишао у Пешту, да доведе своју фамилију, вратио се ономад натраг у Земун. И наш градоначелник г. мајор Ђ. Бах вратио се у исти дан са свога пута у Беч. — Г. ђенерални консул Калај отишао је на истој лађи, на којој и раскнез Александар, заједно са судцима у Пешту. Иста лађа сударила се близу Дравоушћа са другим низ воду пловећим паробродом, но ни једна није претрпела стого штету. — Поводом тим, што је пароброд „Европа“ изгорео, дошао је из Беча у Земун главни бродски инспектор Међезај са једним инжињером. По наредби његовој оправљен је за нужду речени брод, да се може до бродског градилишта у Ст. Будиму реморкирати. Одвукао га је тамо реморкер „Ахил.“

— Из Панчева добили смо овај допис: „Чули сте, да је наш Градоначелник г. мајор Прохаска бачен у пензију. Пре три дана предао је већ службу заступнику своје г. капетану Пирки. Немамо узрока жалити, што одлази г. Прохаска. Овде код нас варошки послони одавно не иду како треба, а нису ни под управом овога господина у ред доведени, особито му се за зло прима, што се је под њиме немила расира између варошких заступника излегла, о којој је нови наш бригадир барон Кшиж онако ваљано пресуду изрекао. Премда се то не толико бившему градоначелнику колико неспособности друге неке особе на рачун ставити мора. Знање и сваћање садашњег времена зактева се од таквог чиновника, па имао он моћнога пријатеља у Бечу или не. Г. Пирка ће, о томе смо потпуно уверени, важно то звање ваљано отиравати. Он је човек научен, правдољубив и зна за потребе наше, о којима ће бригу водити. Зато и јест онште поштован и не сумњамо, да ће га у своје време варошко заступништво једно-

гласно за градоначелника избрати, а ако је нужно и од самога пресветлога цара измолити. Време би било да се јуристе намењају за старешине комунитетске. — Инжињери живо раде на мерењу ритова у панчевачкој региментској области. Земљиште за седам села већ измерено, а у три села већ су кућишта и поља населеницима подељена, који се користе лепим јесенским временом, те почеше већ и зграде подизати и поља сејати.

— Из Београда нам пише наш дописник: „Данас, у Суботу, почео је коначни претрес са окривљенима због убиства кнеза Михајила. Ово је зацело сваки жељно исчекивао, јер се сада можемо надати, да ће до Четвртка бити укинута опсадно стање, које још само за Београд постоји. Што дознам о самоме претресу, јавићу вам. — И овде се говораше, а особито се код вас пронео глас, као што сам видео, кад последњи пут ту бежах, да је г. Јеврем Грујић, бив. члан великога суда, постао министар правде и председник министарскога савета. Жао ми је али вам морам јавити, да тај глас није истинит, који нас у први мах веома обрадовао. (Можемо вас уверити, да је и овде велику радост проузроковао. Заиста би могли честитати и влади на тако извршеном новом члану њезином, као што би и правда нашла у њему достојног заступника. Сваки је овде говорио са најлепшим задовољством о таквом склопу владе и с поуздањем очекивао рад њезин. Међу тим ми чујемо, да то још није са свим празан разговор. У.) — Добро раскнеза Александра у Тополи продато је за 20.000 дуката. Ово је свакога зачудило, јер веле да и не вреди више од 22.000 дук., а тим више, што су то купили већином сељаци, јер је земља подељена на делове. То је знак новчаног стања наших сељака. — Овај час чујем, да ће до који дан чувени наш родољуб бискуп Штросмајер доћи у Београд. Немогоше ми казати дан његовог доласка, но само знам то, да ће му дочек сјајан и срдачан бити. Већ се праве тога ради припреме. Чујем да се наше певачко друштво у том погледу особито труди. — Уз ову пријатну вест морам вам јавити и за једну жалосну. Ономад извалио се од великог ветра један чамац на Дунаву близу Дубравице, услед тога више се људи и жена — кажу да их има 17 — удавило. Били су сами сеоски раденици, који су се превезли са аустријске стране.“

— Кирјаковић, поджупан сремске жупаније, дигнут је са свога звања.

— У доњој кући пештанскога сабора на предлог Шомшићев наложено је председнику, да позове одсутне чланове одбора за питање народности брзојавом, да се састану у Пешти 3. о. м.

— Чеси су опет у пркос забрани имали састанак на царској ливади код Прага. Било је преко 10.000 људи. Хусари дођоше да светину растерају, али беху камењем повраћени. После дође нова чета и хусари ојачени ударише сабљама на свет. Целу ноћ пролазише многобројне чете град. Мир нигде није поремећен.

— У Шпанији напредују ствари, Народ је одушевљен и стоји уз владу. Министар унутрашњих послова издао је распис у коме вели, да је устанак био ради слободе, а не ради анархије, зато ваља у земљи мир одржавати. Сви емигранти враћају се натраг и примају звања, а удовице, сирочад и матере оних, што у изгонству умреше, добијају пензију. Министар правде укида језујитски ред у Шпанији и њезиним населбинама и налаже им да се за три дана придруже другим заводима. Добра њихова припадају народу.

— Порта је послала протест у Атину због наоружања добровољачких чета, које предводи Цимбрачки и које су отишле на Кандију.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 5. Октобра. У Бечу: банатска шеница 87|88-фунт. 5.00 за готово; тиска шеница 87 $\frac{1}{2}$ |89-фунт. 5.15 за готово; маџарска шеница 87|88-фунт. 5.05. У Буру: моринска шеница 87-фунт. 5.00; бач. шеница 85|88-фунт. 4.35. У Ст. Београду: ст. београд. шеница 88|89-фунт. 4.70 за готово. — Рајз у Вацену: маџарска 80-фунт. 3.12. — Зоб, транзит, стара роба 46-фунт. 2.04, 48-фунт. 2.16; нова 44 $\frac{1}{2}$ -фунт. 1. 82, 48-фунт. 198. — Промет у шеници 30.000 мерава

Стање воде Саве.

Код Земуна:

У Петак 4. Октобра: 2 ст. 9 пал. над нул. Суво.

„ Суботу 5. Октобра: 2 ст. 8 пал. над нул. Суво.

Код Митровице:

У Петак 4. Октобра: 2 ст. 0 пал. над нул. Суво.

„ Суботу 5. Октобра: 2 ст. 0 пал. над нул. Суво.

Код Сиска:

У Петак 4. Октобра: 0 ст. 2 пал. под нул. Суво.

„ Суботу 5. Октобра: 0 ст. 3 пал. под нул. Суво.

т Земун, 5. Октобра. Ове недеље била је житарска радња на нашој пијаци доста жива, и било је приличног и довоза. У ценама нема знатне промене од прошле недеље. Плаћало се наполица по 2.80 — 3.00

зоб врхом, по 1.90, јечам по 2.50. Ову робу највише довозише Немци из Пазова, и прилично је добра с тога што је увежена и вршена пре него што се окишало било.

Кукуруза слобо беше довожено. Цена му је 3 фор., која ће и остати, јер га има ове године толико, колико га не може сместити у свима котабањама сремачким, у толико мање, што су многе још пуне љањског кукуруза. Идуће недеље надамо се издашњијим довозима, што су досад људи били уздржани брањем.

Овде се товари један шлеп дунавског паробродског друштва с јечмом за Пешту, и „Делиград“ полази данас за Пешту са три приватне лађе натоварене са 24.000 вагана шенице у Панчеву и Новом Саду, и једним шлепом са јечмом.

Издат је од паробродске агенције јесенски пловни ред за путничке лађе. По том реду долазе у Земун и одлазе одавде за Пешту трипут на недељу и то Недељом, Уторником и Четвртком у девет сахати пре подне. За Сисак пловиће лађа Петком по доласку пештанске лађе за у Оршаву. Пловидба из Земуна за Сегедин остала је досадашња.

Панчево, 4. Октобра. (о. д.) Отворене радње још не могу се похвалити са својим пазарима. У свима влада мање-више све једнако досадашња тишина, чему је поглавити узрок ово ванредно лепо јесенско време. Само у радњи са млинским производима опажа се нека живост, особито добро пролази брашно за хлеб, које је сво распродато. Ново вино продаје се по 2.50—3.40 аков по квалитету.

Ни житарска радња не може се особито живом назвати. Цене жити и кукурузу удариле су натраг, а и довози слаби су, почем се продуценти још занимају са брањем. Данас се плаћа кила жита по 6.20 до 80, кукуруза по 2.60—80. Као ванредност ваља ми јавити, да ће сељаци по свој прилици по највише окруњеног кукуруза доносити на пијацу, почем је сув. Лађа сада овде ни једна не товари, а једна трстанска кућа кунује жита и кукуруза на овдашњој пијаци.

Овде се сада заведе нов новчани завод на акције под именом „народна банка“ (Volksbank). Пре неки дан дошло је владино потврђење њезиног устава. Уписано је 300 акција по 250 форината. Сутра у Суботу држаће акционари конституирајућу главну скупштину. Други пут више о том новом заводу.

Београд, 4. Октобра. (о. д.) Дунавције добре послове раде без разлике. Јесенски сезон је прошао и за нашу пијацу на уштрб болтацијама, али су се сад пазари окренули на боље. Најбоље пролази помодна роба, што показује, да су и наши београђани и београђанке прилично напредовали у цивилизацији, и да је и код њих завлада мисао напредка, ако не у другом чему, то бар у моди. И занатлијски послови без изузетка добро пролазе, само да би мало више калфи са стране долазило.

Житарска радња ове седмице ограничавала се на местну потребу. Извоза није било, нити се што куповало за шпекулацију. Нису ни довози знатни били, а тражи се само зоб, јечам и раж. За ове вам цене храна могу јавити: жито по 76—80, раж по 64—66, јечам по 62—64, зоб по 64—66, кукуруз по 55—58 гроша % ока. Једна овдашња кућа товари у Дубровици два шлепа за Пешту. Брашно од новог жита не тражи се, но добро се продаје оно од старог жита. Као што реко, извоз од хране не знатан је; но ако би већи био, опет би настала кубура са транспортом, почем је паробродско друштво за ову јесен све своје шлепове издало.

Ево вам неколико бележака и о радњи са земаљским продуктима, од којих највише има на пијаци јагњећих и јарећих кожа, но лањске плаћају 10% ниже. Цена је вуни 8½ ока. Овчије коже маторе плаћају по 26—28, саланске по 28—30, сељачке по 24, козије по 24, јагњеће по 22, јареће по 19, кавлаке по 14 гроша пар. Најбоље пролазе јагњеће и јареће коже.

Цена масти као и лоју 7½—8, цеђеном меду 3¾, не цеђеном 3 гроша ока. Шљиве се продају товар по 160—170 гроша. Шишарке по 3, восак по 28 гроша ока. Аков вина по 60, 100 ока ракије од 9—10 гради по 150—153 по квалитету.

Ове недеље било је живе новчане радње на овдашњој пијаци. Доста се мењало дуката за банке с тога, што сад има много рокова плаћања по горњим местима. Дисконт бечких меница је 6%. Дуката се мењало за цванцике по 56, за рубље по 60¼ гроша, за банкноте пак по 5 фор, 52 новчића.

Уписивање акција на прво домаће акцијско друштво српско, на „Кондоту“ јако добро напредује, и могу вам казати, да су готово све издате. Вредно је споменути, да се је овдашњи трговачки свет веома мало одазвао том подухвату, док су га тр-

говци у унутрашњости Србије са одушевљењем пригрлили. Значајно је и то, што су прилично и приватни капитали учествовали у њему, а то показује добру привредну страну; једно што почеше и приватни људи са својим капиталима саучесници бити у домаћој радњи, друго што је један део трговини одређеног капитала остао тиме њојзи сачуван. Обичај новаца узети а конто робе, који се упражњава у продуктској трговини српској, као и знатан страни кредит што се ужива, особито пак знатне радње страних износача у Србији, знаци су, да домаћа новчана снага није довољна за домаћу трговину. С тог гледишта не може се пребацити Београђанима њихово незнатно саучешће прама „кондоти.“ Акцијска друштва као и сва друга колективна подухвату позвана су да тако зване приватне капитале скупе и већу активну вредност им дају. Нема можда нигде у размери толиког приватног, па и мртвог капитала као што га има у Србији. Тефтери управе фонда могли би то бројевима најбоље доказати, а још више ће мери сељака. Подухвату удружења, н. п. штедионицама по окружним местима; могло би се том злу доскочити, а да је двогубно зло то није нуљно доказати. Интерес што се плаћа за страни кредит а не плодност силних капитала томе су докази.

Млађаној „кондоти“ већ се јављује конкуренција. Дунавско паробродско друштво хоће ове зиме колико-толико да регулише Мораву, како би пловидба њезиних лађа на пролеће одпочети могла. Станички капетан земунски г. Јуренак и лађарски капетан г. Ауерахер били су данас у том послу код нашег министра.

В. Р. Шабац, 30. Септембра. Од како нам се лепо летно време указа, постадоше и довози разноврних производа јачи, и усљед тога товарен је један тумбас и два шлепа са зоби и јечмом за Сисак, и један шлеп са истом робом за Пешту. Шенице врло се мало купује, јер је посве рђавог квалитета, па притом и врло рђаво израђена. То се жалибог и за сву овдашњу храну казати мора.

Шљива сувих доноси врло много. Приличне су каквоће и добро сушење, с тога их радо досад и куповаше. Штетно је по тај наш производ, што му је лане од пештанских купаца та мана набачена, да су преситне и пр. и што пештанска

бурза не узима обзир на то, да ли су шљиве боље кад су добро, или кад су у полу осушене. Та пештанска узанција, или како ли ју зову, доводи до тога, да се морају шљиве код сушења сировије оставити, како би се постигнути могао број шљива, који по тамошњем обичају у једној фунти бити има. Зато остављају продуценти шљиве сировије, него што би требало. Такве шљиве пак, како топло време настане, ускисну и покваре се.

Са преносом еспана врло је тегобно, јер се веће партије у своје време пошљати не могу. То ни сад

не можемо чинити, кад је посао највећи. Једна једина лађа, што ради између Београда и Шапца, није у стању по малој води да одговара. Нема на агенцијама ни довољно шлепова. Да је таквих довољно, неби реморкери пужду имали више дана стајати док се свршују терети, него би одмах могли натоварене лађе одвуће. Други би онда ред био, а неби пут од Брчке до Молдаве и натраг 14 дана трајао, за које време неравно и вода више опада, те с највећом муком прелазе се опасна места.

Путујући ту скоро с паробродом „Иштван“ Савом преко Раче, имао

сам прилику видети, с каквим великим трудом и опасношћу лађе и шлепови ту пролазе, и то највише с тога, што баш у матици од реке неколико воденица стоје. Заиста за чудо ми је, што земунски бродски инспекторат, коме припада бригу водити о воденом путу, толико хладнокрвно гледати може то тешко и жалосно путовање код Раче, а да се не обрати с тога на нашу владу, која би, извесно држим, наредбу издала, да се те рачанске воденице друкчије наместе, како неби пловидби сметале и опасности изложиле.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	30.	1.	2.	3.	4.	5.
	Септем.	О к т о б р а				
Дукат царски	5.53 ¹ / ₂	5.53	5.52 ¹ / ₂	5.53 ¹ / ₂	5.52 ¹ / ₂	5.52 ¹ / ₂
Сребро	113.75	113.65	113.50	113.65	113.50	113.25
5% металици	57.25	57.30	57.40	57.30	57.25	57.30
Ови с кам. мај—новем.	58.—	58.—	58.—	57.80	57.90	58.—
5% народни вајам	62.10	62.10	62.15	62.—	62.—	62.05
Акције народне банке	760.—	758.—	759.—	758.—	757.—	758.—
„ кред. завода	208.70	208.80	210.—	209.70	209.60	210.—
Ловови 1860. године	83.50	83.70	82.90	83.70	83.50	83.90
Лондон	116.10	116.—	115.85	115.95	115.95	115.90

Пловидба местне лађе до 21. Октобра.

Из Земуна у Београд, у 7 сахата у јутру.
 Из Београда у Земун, у 7 и по сахата у јутру.
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 8 сахата у јутру и у 12 и по сахата по подне.
 Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 2 и по сахата после подне.
 Из Земуна у Београд, у 5 сахата у вече.
 Из Београда у Земун, у 5 и по сахата у вече.

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

Изјава.

У једним овдашњим новинама беше ту скоро нешто „припослано“ из Јагодине, као одговор на мој допис, што сам га из Јагодине писао, а у „Србији“ штампано. Овим је припосланик или бивши јагод. посланик Мијалко Радековић хтео да побједе истинитост мога дописа. Ама се љуто преварио! Бранио се баш оним, што га најмање може одбранити.

У тој његовој изјави говори он о свести народа на вели: „Зар се ствист народа није и у другим приликама огледала тако исто као и у овом.“ Јесте, само не онако, како је он мислио, јер ја разликујем слободну изјаву народног гласа од прешањег полицијског притиска испод кога се ни једна искрена ни слободна реч није могла чути — те за то сам и рекао: да се овом приликом (о скупштини) свест народна дивно огледаше. А код њега нема те разлике, и он кад говори о свести народа, мисли на ону полицијску изјаву, с којом је као измајсторисани председник скупштине могао по вољи командовати, кад му се то само заповедило. Он је дакле био оруђе, а с оруђем се људи служе, а човек мисли.

Нека ми дохвати бив. председник и посланик јагодински, да му кажем коју о поверењу његових суграђана, с којим се он тако раскошно размеће.

Г. 1864. кад су га за посланика у Јагодини бирали, од 1000 пореских глава, дошло је само 50 да га бирају! Па само један вику: Мијалко хоћемо! а други кад чуше, неки одговорнице хоћемо, а неки одоше с оног места говорећи: „Ми имамо посла, нека кметови то „уреде како анаду.“ Код њега је дакле то свест, кад га само 50 бирача бирају, а не води рачуна од оних 950, што не дођоше на избор. Да ли се може селити, зашто дође тако мало бирача? Зацело за то, што се напред знало, ко је препоручен и натурен, па су људи водели и не доћи, него да се с полицијом бакну и излаку гонењу. А опомиње ли се јесење михољске скупштине, кад од 400 бирача доби само један глас и то од његовог рођака!

На знали како је после тога пораза по препоруци одјурно у Крагујевац и тамо у резерви чекао, да се интригањем узме пуномоћје честитом проти посланику јагодинском, па да се њему преда?

И на последњој скупштини у Топчидеру опет га невидесмо у реду наших свесних посланика из Јагодине.

Ето видите, како су га награђивали његови рођени суграђани за његове велике труде, што је толико радио за „благо отарбине.“ Ето толике сведочење говоре, да он никада није уживао поверење, с којим се онако слатко размеће, него је ваљан силом наметан, што ће ваљда и сам признати.

Па дела, нека се и сад још јавно хвали поверењем његових суграђана!

Даље спомиње некаку капетанију, па му се чини, да сам је њему подметао. Вара се. Ја знам, да је он за његов патриотизам чекао већу какву награду. А капетанија, коју сам ја споменуо, била је мамац другоме, који је у споразимљењу с полицијом записивао у некаку „црну књигу“ све оне, који се јавно одошраћу, да се узме пуномоћје посланику на Милошевој скупштини.

У осталом у тој изјави има сјасет других којекаких ствари, на које не треба ни одговарати. И ово, што сам казао, учинио само за љубав умирења неких његових пријатеља, а за љубав оних с којим се поверењем он онако хвали. Истина, ја сам млад човек, као што вели стари и „заборављени“ посланик јагодински, али опет зато човека, који не бира речи, с којима ће да се брани, који не уме да поштује јавност, већ мисли, да је јавност за то, да се ко изгради, таког човека велим, ја само превирати могу, а не да му још име кажем. Но на послетку нека се умири — каваћу му моје име, али тако, ако дође у Београд, и ту угоди, да му се напише још једно „припослано“, ако за то опет плати уреднику оних новина, где он обично шаље своје одговоре и најпосле, ако буде учтивизи — а докле нека се задовољи с овим.

У Београду, 4. Септембра 1868.

—Ја.

Herr Redakteur!

Wollen Sie gefälligst diesen Zeilen die Aufnahme in Ihr geschätztes Blatt gestatten

Samstag den 3 d M hatte ich eine Geldsendung der Post zu übergeben. Mein Commis begab sich deshalb dahin, die Annahme wurde jedoch zurückgewiesen, weil der kurz vorher stattgehabten Feuersbrunst halber sämtliche Manipulationsgegenstände an einen andern Ort in Sicherheit gebracht werden mußten. Ich konnte diese Vorichtsmaßregel nur löblich und angemessen finden, und wartete daher so lange, bis ich annehmen zu dürfen glaubte, daß alles in Ordnung gebracht worden sei. Ein zweiter Gang meines Commis zur Post jedoch blieb abermals resultatlos.

Dieser Vorfall veranlaßt mich zu nachstehender Bemerkung. Das Postinstitut ist vorzüglich berufen, den Interessen des Handels zu dienen. Nun liegt es aber im Wesen des geschäftlichen Verkehrs, daß Briefe und Geldsendungen ohne Verzug an den Ort ihrer Bestimmung zu befördern sind. Es gibt Fälle, wo die Verzögerung von wenigen Stunden eine Reihe von Bewerdungen nach sich ziehen kann. Solche Möglichkeiten sollte das Postpersonal immer vor Augen haben.

Wenn nun durch außerordentliche Ereignisse eine Störung des Dienstes auf wenige Stunden eintritt, so wäre es nur als ein Akt gewissenhafter Pflichterfüllung von Seite des amtierenden Beamten anzusehen, wenn er seinen Dienst über die bestimmten Amtsstunden hinaus ausdehnen würde, zumal dann, wenn zwischen dem Schlusse der Amtszeit und dem Postabgange ein Zeitraum von zwölf Stunden liegt.

Semlin, 4 Oktober 1868

J. C. Ferko.

Гостивоња код „Лава“

У ЗЕМУНУ.

Јављам поштованој публици и свима странцима, да сам исту гостивоњу примио, у којој има много путничких соба, све лепо и чисто намештене. Код мене ће се моћи у свако доба добити врло лепих и укучних јела, и у јутру доручак (габелфриштик), добра различна вина и штајнбрушка пива, које ћу точити чашу по 5 новч. Послуга ће бити брза и врло уљудна а цена умерена.

Надам се мојим старим гостима и молим за многобројну посету.

Мита Поваковић.

Пољска идла.

Колико ми је пута приповедао? И увек се заплакао! Лице му се увек преобрази, кад прелети преко усана његових име лепе Магдуше. А кад год би описивао њезине дражи и лепоту, свагда би од њега као сликара постао говорник, песник, ентузијаста на позорници — свагда би застао, претискао би руком срце своје, а на лицу му се као бура преламаше наизменце љубав, кајање, чежња.

Армин Гросе учио се у Варшави сликарству и на брзо стече он лепо име као хисторијски сликар. Но то му не беше право име. Њиме је он само прикривао своје право пољско. Беше млад, али му слике његове скупо наплаћиваху. Један пут у веома сјајном друштву упозна се са најплеменитијим човеком свога народа, са грофом Адамом Потоцким, који га позове на своје пољско добро, да му наслика његову младу жену.

Беше на измаку пролећа, када Армин дође са својим потребним стварима у Ршешовицу. Грофица беше њежно створење, пуна невиности у држању своје, пуна узвишенога осећања, пуна духа и лепога знања, а у сјајним очима огледале се плаво небо. Пред таким моделом постаје обичан сликар вештак, а од вештака бива творац. Радосно одушевљење управља с кичицом његовом.

Но зашто бејаше Армин свагда зलोвац, кад год би гроф дошао у радионицу, те са својом женицом, коју је с неизмерном ватром љубио, измењивао знаке њежности и љубави? Зацело не с тога, што га у послу узнемирује, а неће бити ни из суревњивости, од које се у онакој прилици не би могли многи сачувати. Биће дакле она завист, која може снаћи и најплеменитију душу, кад види толику срећу љубави.

И гроф и грофица спазинце то на Армину, па један пут, кад се баш на растанку слатко пољубише а Армину се чело намршти, насмеши се гроф и пришапне нешто својој женици тако, да се могло познати да се Армина тиче. Грофица мало порумени, а затим ђаволасто климне главом, као да пристаје на то. И Армин је то приметио, те је био неколико дана веома немиран.

Но у Недељу, што прва дође, беше му све јасно. После службе на име дође гроф у собу младог госта и рече:

— Драги пријатељу, данас морате ићи с нама мало у поље. Наумили смо, да вас упознамо са дивотама нашега пољског добра, да нам не би са свим меланхолични постали. Данас славе у обљижњем селу Мај, што нам пролеће денесе. Ту ће те видети лепе сељанке, где играју и наћиће те зацело много красивих призора, који ће зацело годити вашем вештачком оку па и срцу.

Армин је сада знао, шта је гроф грофици тада шапнуо. Насмеши се и прими понуду.

После ручка седну у каруца грофица и нека гошћа, а гроф и Армин јанише.

За по сахата дођоше у шуму. У сред шуме лежаше красна пољана. Још издалека се захорише песме и усклици. Тиме поздрављаше весела дружина нове госте. Гроф са Армином скочи с коња а и грофица с гошћом сиђе с каруца. Армин се није ни мало преварио у своје уображењу. Околина беше дивна, и гроф му није ништа претерао у своје описивању. Девојака пуно, па све лепе и веселе, као што саме и могу бити у онакој природи. Дугачке косе спуштаху им се у плетеницама низ пуначка рамена, а беле хаљинице скриваху дражесне груди, које се весело надимаху. Све то игра, пева и скаче, а стари родитељи седе унаоколо, па гледе своју сретну децу. Зелена се ливада прострла као шарени ћилим, па је чисто и она весела, што може тако лепо послужити своје госте.

Кад је друштво спазило, господштину, где већ до њих дође, мало застаде с весељем. Али гроф их опет својом љубазношћу ослободи и игра почне на ново.

Девојке се опет похваташе и окретаху се у колу прво лагано, па после све брже, а за тим се одвоје у два полукруга, и почну наизменице певати:

„Хоја дунда хоја, Краљица нас посла; Хоја дунда хоја!“	„Хоја дунда хоја, За Ђурију влатну; Хоја дунда хоја!“
„Хоја дунда хоја, А зашто вас посла? Хоја дунда хоја!“	„Хоја дунда хоја, Мож'мо а' и ми прећи? Хоја дунда хоја!“
„Хоја дунда хоја, Кама б' кола троја; Хоја дунда хоја!“	„Хоја дунда хоја, Шта ће те нам дати? Хоја дунда хоја!“
„Хоја дунда хоја, Нашто камен толки? Хоја дунда хоја!“	„Хоја дунда хоја, Девојачке очи; Хоја дунда хоја!“
„Хоја дунда хоја, Хајде дакле трчте; Хоја дунда хоја?“	

После те игре играху мазурку и певаху Мајовке (мајеке песме) дивотно, као што су.

Но све то гледаше Армин само с половином душе. Очи његове остадоше на најлепшој девојци. Чудио се само од куд онакав анђео у сељачком руху. *Магдуша* стајаше у једноме полуколу, што према њему беше. Руку је своју наслоњила на раме једнога момка, који је опет њу ухватио својом руком око паса. Она беше најлепша у колу, а Армину зацело и у свем свету. Лепоту црвене врпце на њезиноме врату не могаше никада довољно описати, и кад би све најкитњасте речи истрошио, рекао би: „То је још све ништа!“

Кад је Магдуша међу грофовским гостима и Армина уочила, погледала га је равнодушно, а тако је и склонила поглед свој с њега. Но кад је спазила, да он са особитим осећањем непрестано гледа на њу, веома се збуну, и спусти руку с рамена момка и извуче се из његове. Оде из кола и постаде наједан пут озбиљна и тужна, и не смеде му више погледати у очи.

За неколико трепутака престане игра. Међутим гроф употреби ту прилику, помени се у друштво и претстави Армину две најлепше девојке Ружу и Брониславу, које су то за готов новац примиле, јер се дубоко поклониле пред Армином и пољубише га у skut. Магдушу му не претставиле.

Сутра дан запита Армина млада грофица, која му се девојка најбоље дапада, премда у Варшави нема лепше од Руже и Брониславе, па кад би он Парис био, којој би бацрио јабуку лепоте? Армин одобри, да су то заиста лепа створења, али опет муцајући запита, како се зове она девојка, која се на оно момче наслоњила и да ли није то најлепша у селу?

— Аха! дакле вас је та боцнула у срце? јест, она беше заиста негда најлепша.

— Негда?

— Јест, негда, јер сада је она заручница, а кад је један пут која заручница у селу, онда она престаје бити евакоме лепа, ван њезиноме заручнику, а то је оно момче до ње најлепше и најјучније у земљи. Дакле брже каните балзама забравности у ту рану нашега срца, јер би нам се могли још разболети од љубави, нашали се грофица.

Пред вече распита Армин боље за девојку и потражи њезину кућу и нађе је. Науми, да је нацрта за своју збирку, а међутим да је поштује као туђу заручницу. Сутра дан у вече нађе је у башти где ради. Копапа је. Са белом ножицом гурала

је ашов у тврду земљу. Вечерња румен обасјала је необичну лепоту и дражи њезинога лица, које се зажарило од рада. Кад је спазила Армина испусти ашов, и не поздрави га и не рече речи.

Армин приступи и запита је, да ли га још познаје. Она му не одговори. Обоје беху у неприлици. Он јој затим изјави, да је сликар, па да му је највећа и једина жеља, да њу наслика као краљицу — као светицељу — као Мајку божју. Она стајаше немо и не могаше га разумети.

— Шта ви то кажете?

И он се потруди сада, да јој разјасни свој „занат“ и да јој каже, како му се здраво допада, и како би најверетнији био, кад би њу, најлепше што је природа створила, смео сликати. Не хтеде никако.

— Милостиви ме господин само именевају. У пространоме свету има друкчији девојака, него ја што сам.

Мало по мало и они се почну слободније разговарати. Најпосле и она допусти, да ју слика, а на последње питање његово нашла је за умесно да му са свим простосердачно одговори:

— Милостиви господин не зна, да сам ја заручница! Ено, оно је мој заручник, дода брзо, јер у исти мах уђе Грегуш у банту. Она се не помаче с места, а кад је ближе дошао, рече му:

— Грегуше, милостиви је господин сликар. Дошао је из вароши, да госпођу грофицу слика, па би и мене хтео, јер му се веома допадам.

— То је лепо, али милостиви господин не ће одржати реч, одговори Грегуш.

— О, о, ми хтедосмо нашега госта развеселити, а ми га још сетнијим начинисмо, рече једнога дана грофица грофу пред Армином. Добро те је довршио моју слику, јер му се ова клима не допада.

— Варате се милостива грофице, одговори Армин; ја би још молио милостиво допуштење, да останем који дан дуже, док не свршим једну слику у селу за себе — оне сељанке Магдуше.

Гроф и грофица смејаху се у глас. Армин побледи као зид.

Армин је међу тим заиста почео њезину слику. Рука му беше тешка, али му је душа летела, срце му је горело. Сваки је дан ишао у село њезиној кућици. Тамо му стајаше платно, а пред њим оно поносно девојче у својој природној лепоти. Но док је млади вештак сликао ону највишу лепоту и драж, беше му

све теже на срцу, које се лако запали. Он паде у ону сету, која је гласник озбиљне страсти. А Магдуша беше сваки дан поверљивија и веселија. Стидљиви се пупољак развио и показа му највеселије срце. Из почетка стајаху код њих увек Грегуш и њезини родитељи, и заручници се радоваху као деца, кад год би на слици спазили, какву сличност са Магдушом. Доцније остајаше Армин са својим моделом и на само. И тада се много слободније разговараху. А кад би Грегуш изненада дошао, она зашпе, а Армин ућути збуњен. Магдуша беше онда увек љутита. То се могло и познати на њој.

Тако пролазише дани.

Један пут за ручком спази Армин, да му је домаћин нешто не расположен, узнемирен. Изгледаше, као да су и гроф и грофица нешто имали на срцу због њега. По ручку каже му гроф најпосле, како је то лепо, што изучава вештину и прибира слике достојне вештачка посла, али је жалосно, што је уселио несрећу у мирну сељачку кућу. Грегуш је постао суревњив, неће више ни да зна за сватове и хоће да скочи у реку, али ће најпре да булетом прожеже њено не верно срце.

Армин је претрпо на те речи и поцрвенио је, али се опет правдо грофу.

Кад су устали од ручка, пође грофица у банту, да се прође, па позове и Армина. Тамо седну у хладовину.

— Као ми је, што вас видим тако нерасположена, почне грофица љубазно и са свим искрено. Ја би вам рекла коју о ономе, што смо за ручком разговарали. Жене врло радо помажу, где какву несрећу виде. Овде је истина нема, али се спрема. Помислите каква би то не правда била, племенити пријатељу, кад би ви отров незадовољства у ону до сада сретну и безазлену душу улили, кад би је научили шта је боље, лепше, племенитије, а она то никада неможе постићи; и каква би била несрећа за вас обоје, ако ви што озбиљно мислите с девојком? Узмимо, да се тај несмислено започети роман вашим венчањем крунише. Верујте да вам не би никад испало за руком, да то просто дете из колебе просветите, нити ће она знати доста вас, ваш сталеж, ваше занимање уважавати, и што сад кажете, да је вечита љубав, то ће после бити незадовољство, хладноћа — несрећа за обоје. Та ви сте зацело и сувише племенити, него да би могли тренутној бури осећања за дражесним

моделом жртвовати срећу поштена живота, јер да нисте, неби могли тако млади постићи најузвишеније тајне ваше вештице!

Тако говорише грофица. Армин беше поражен речима благе душе грофичине. Није знао ни шта је мислио у тај мах. Толико се сећа, да беше са свим тронут, и да је грофици рекао: „Све ће бити добро!“ За тим јој је узбуђено пољубио руку и отишао из баште решив се, да напусти Магдушу.

Нешто мало доцније уђе у њезину собу. Сунце седаше и обасјаваше кроз прозор беле зидове. Но како се зачудио! Магдуша му не изиђе на сусрет по обичају. Само стари родитељи њезини седеше не весели у соби.

— А где је Магдуша? запита Армин.

— У пољу је, одговори мати, али се видело, да је лагала.

Армин се окреташе зловољно. За тим приступи слици и подигне завесу. Страхота! Он се ухвати за столицу, јер му колена дрхтаху, да је мислио пашће. Слика беше сва исечена ножем, а боја измрљана.

— Које то урадио? запита Армин, а у души му подиђе слутња.

— Грегуш, одговори отац.

— А где је Магдуша? јел' те, где је Магдуша? повиче Армин.

— Ено је у вајату, затворила се. А вас молим милостиви господине, идите својим путем, да се не догоди овде каква несрећа.

— Магдушо! Магдушо! викаше Армин куцајући на вратима. Што си се затворила; што не изиђеш? Никаква одговора.

— Отвори девојко!

— Идите милостиви господине из ове нечисте куће, идите брзо! одговори сада Магдуша плачним гласом. Ја вас више нећу никада видети.

— А шта се то догодило? запита Армин родитеље.

— Молимо вас само милостиви господине, да нас више не почаствуете вашим посетама. То им беше сав одговор.

— Дакле с богом! рече Армин и пође, За тим се опет врати и стане још један пут на вајатска врата.

— Сутра ћу доћи још један пут, још последњи пут Магдушо, да се опростим с тобом, јер полазим одавде у Варшаву — за навек!

— Ах, боже! зачу се изнутра тихи уздах магдушин, и тишина опет наступи. Армин оде.

Армин замоли настојника грофових добара, да одмах још оно вече нађе Грегуша и да га извести о ње-

говоме одласку. Но Грегуша не беше нигде. Замаг га тражише до неко доба ноћи. Армин је провео страховито ноћ. У пола је само спавао, а пола га морише дивљи снови. Кад је свитало, страхан га немир обузе. Дође и време уреченога растанка. Отишао је пред вече, да би само Магдушу зацело нашао код куће. Кад је ступио у собу родитељи се уклонише одмах на двор и оставише га сама с њом. Магдуша проговори прва, да би се извинила због онакога јучерањег понашања њезиног. Све му приповеди. Како ју је Грегуш у последње време својом суревљивошћу мучио, како је исекао њезину леву слику и како се заклео, да ће га убити, ако га види још један пут с њом. Магдуша, сирота девојка, плакаше и покрија обема рукама лице своје, „Ох, како га мрзим сада, несретника!“ рече напо-слетку.

— Не маш право, рече Армин. Страсна љубав гони га на то страшно беснило, и он има старије право на тебе него ја. Не смеш га изгнати из срца твога. Он ти је за ручник и биће муж твој, а ја то не могу. Ја сам се посветио вештини, и морам још много година путовати, па онда тек да се окућим. Он ће ти бити веран до гроба, а ја за себе не могу стојати добар, јер сам превртљив.

Тако јој дуго говораше Армин, само да би је уверио. За тим се опрости с њом. Обгрли је руком и пољуби је у чело. Она му ништа не рече. Само је пребледела, и очи јој се напунише сузама.

Армин изиђе нагло из куће, по одмах с прага чује неки шуштањ у башти. Учини му се као да види Грегуша, пушком у руци. Уплаши се. Чињаше му се, као да чује, где запе пушку, а у ушима му зујаше као ђуле из пушка а ноге једва мицаше, као да су оловом наливене. Види да је опасност ту, те удвоји кораке. Но Грегуш скочи за њим и стане за једно дрво и навишани. Кад то Армин виде, не имаде куд но се врати управо њему, па из далека викне: „Јеси ли ти Грегуше? Ходи, да се опростимо. Сутра полазим. Сад сам се и с Магдушом опростио, којој си, суревљива будало, исекао слику, с којом сам вас хтео обрадовати на дан, кад се венчате. Оди, будало, па пуцај на зечеве, а не на људе.“

Међутим дође Армин већ до Грегуша, којига мољаше, да му опрости,

јер је сада био убеђен о поштеној намери вештаковој.

— Будало, проговори опет Армин и врати му пушку. Иди, и моли девојку, нека ти она опрости и пази је као анђела, а не као себи равну!

— Опростите! викне Грегуш и падне на колена, а Армин оде у двор.

Још истога вечера опрости се Армин са грофом и грофицом и оде. Грофу је морао задати реч, да неће писмом разбирати за Магдушу и да ће своје „пријатеље,“ ако допусте околности, опет посетити у Ршешовици.

Прође већ месец дана од то доба. То беху тешки, жалосни дани, које је Армин у Варшави проживео. На један пут добије писмо од Грегуша. Јавља му, да је Магдуша здраво болестна Угрозничавим сновима спомиње не престано њега, па га зове, да дође, да је спасе — само да је спасе, па ће он одустати.

Армин му одговори речима утехе и љубави, које ће опоравити Магдушу, кад их чује. Још је молио, да га не прекидне извештавају о стању његове „пријатељице са свла.“ Но то му не учинише, а место тога добије наскоро позив од грофа да дође на жетванску светковину. Ту ће и Магдуша бити, који ће се одмах по том венчати.

Њу још један пут да види! Како је то сиротоме Армину и дапе и ноћи сад блажило сад узнемиривало! И опет није могао одољети! Усудио се, да раскине завој са још кржаве ране срца свога.

И оде на славу. Али не смеде отићи ни грофу ни у село, него се попео на један брег и склонио се за дрво, одакле је скриван могао све видети, отатле је хтео да види и њу — још један пут!

Како је бледе! и опет беше сада још много лепша. Како јој мило стајаше она тиха тухтавица, кад јој по обичају метнуше на главу венца од класја, кога ће скорим замените венцем од мирте! Па како је Грегуш пресретан гледао, како му најлепшу девојку ките! Извади свој записник, да то нацрта. Но рука му дрхташе. Срце му је силно куцало. Ударише сузе на очи.

И он опет усташе и оде. Нити је он кога, нити је ко њега видео у Ршешовици.

После две године састане се Армин с грофом у истој дворани, где

се је први пут с њим упознао. Од њега чује да је Магдуша — умрла. Умрла је одмах на неколико месеца после свадбе.

— Она је имала смртну рану на срцу, рече гроф — а то сте ви, Армине.

Од тога тренутка не види више нико Армина весела. Беше увек суморан, а и кад сам га весела видео осмех му његов изгледане као ружа на гробу.

— Нисам је требао оставити, увек је говорио. Праву љубав, ма је где нашао, ваља свагда радосно примити као дар с неба. Ко је одбије — две душе убије! Превео С. П.

СМЕСИЦЕ.

(Несрећа на Дунаву.) 28 Септ. у 6 сахати 30 мин. у вече крене се пароброд „Славонија“ из Бездна за Осек. Низке Верев-Мартова млина спази капетан са „Славоније“ оршавску лађу „Карл Лудвиг“ на једно 400 хвати, и одмах заустави мало машину. Но „Карл Лудвиг“ бродио је са свом снагом управо против „Славоније“. Кад је њезин капетан видео, а био је већ близу деене обале дунавске, пусти пару, да непрестано звижди, тако исто 4 мастроза да звоне, а он са пасажерима викне је из свега грла само да учини оне најљивнија. Међу тим отрчи капетан доле, да пасажере, који спаваху одведе на другу страну лађе, која не беше у опасности. У исти мах удари и „Карл Лудвиг“ са свом снагом „Славонију“ у леву страну, баш у друго пасажерско место и продре чак до кујне. Машина „Славоније“ стана, са свим а „Карл Лудвиг“ се извуче. Више пасажера са „Славоније“ падне у воду, а капетан њезин опет звижди извор искажући помоћ. У грдној вири и жаукању не могаше капетан чути наредбе од „Карла Лудвига“, с тога заповеди крманцима да ударе к левој обали свом снагом, јер већ беше и друго место и машина пунa воде. Срећом домани обалу и тако спасе остале пасажере од смрти. Сад се приближи „Славонији“ реморкер „Јован“ те прими њезине пасажере, а „Карл Лудвиг“ остане, да тражи оне не сретне пасажере, који падоше у воду. Међу њима су два дедета једнога учитеља јеврејског. Једно тек од неколико месеци, изнео је респтауратер из селона још живео, по по том умре одмах; друго од три године нађено је у развалинама лађе. Један је путник звнечен видом лађе, које је „Карл Лудвиг“ одбио. Три словачка трговца, који у Мухачу уђоше у лађу пали су и утопили се у Дунаву.

(Улазак Примов у Мадрид.) То беше сад 25. Септембра. Тешко је и кади и који човек био овако дочекан! Не могу ни покушати, да онај призор опишем. То не беше одушљивљење, него право лудило са свима паразима својима. У два сахата беше речено доћи ће Прим, а већ у 11. сгајаху на станици жељезничкој све трупе гарнизона и што је било народне војске помешано са депутацијама ђачким, радничким, сирочадским, болничким и т. д. Италијанска колонија дошла је скоро сва свиркама и хорима, који се измењиваху. И Французи беху заступљени и певаху марсељезку уз свирку. Италијани и Французи задобише велике симпатије, по Италијани беху очевидно у већој милости. Кад се ишло на станицу и било је реда, но кад на повратку, где стекло 300.000 људи, жена и деце, дође у сокак, где ће Прим проћи — онда беше страхота погледати. Светина се стисла, ди немогаше ни тамо ни амо. Страхан призор! Жене падаху у невест, а мајке које тако не смислене беху, те малу децу понесоме, вршићки подигоше своја одојчад изнад глава те их тако примаху из руке у руку и у најближој кући оставише. На више места па један пут једнога нестане, падне доле и стисњена светина га прегази. Изгледане као пламено море, што праждираше лађе. Три и по сахата ишао је Прим до министарства унутрањег посла, које је са свим близу, и беше у непрестаној опасности, да ће га светина скинути с коља и тако у тријумфу носити.